

Siirtolapuutarhapalstan ja -mökin kauppa

Miksi tämä opas

- Suomen Siirtolapuutarhaliitto (SSPL) haluaa tehdä siirtolapuutarhojen mökkien omistajanvaihdoksista mahdollisimman helppoja ja avoimia kaikille osapuolille: myyjille, ostajille sekä kaupantekoon mahdollisesti osallistuville kiinteistönvälittäjille.
- Siirtolapuutarhamökit eivät ole tavanomaisia vapaa-ajan asuntoja, mikä kannattaa pitää mielessä, kun ryhtyy suunnittelemaan mökin hankintaa. On tärkeää, että myös kaupanteossa avustavat kiinteistönvälittäjät ymmärtävät alueiden erityisluonteen, jotta he osaavat auttaa kaupan osapuolia asiantuntemuksellaan.
- Tämä opas tarjoaa ostoa harkitsevalle ja häntä neuvovalle kiinteistönvälittäjälle perustietoja sekä antaa viitteitä lisätietojen lähteistä. Se kertoo muun muassa, mitä siirtolapuutarhat ovat ja eivät ole sekä mitä mökin ostoa siirtolapuutarhasta harkitsevalta edellytetään - sekä ostajana että myöhemmin siirtolapuutarhayhdistyksen jäsenenä.
- Tämän oppaan tiedot koskevat niitä siirtolapuutarhayhdistyksiä, jotka ovat SSPL:n jäseniä. Lista yhdistyksistä löytyy osoitteesta <https://www.siirtolapuutarhaliitto.fi/jasenet/tutustu-jasenyhdistyksiin/>

Mikä on siirtolapuutarha

- Siirtolapuutarha on puutarhaviljelyyn varattu alue, joka on jaettu keskimäärin 250-500 m² suuruisiin palstoihin. Palstalla sijaitsee pieni mökki ja mahdollisesti muita rakennelmia. Joitakin siirtolapuutarhoja kutsutaan ryhmäpuutarhoiksi.
- Siirtolapuutarhoissa toteutuu neljä E:tä: ekonomia, ekologia, estetiikka ja etiikka (*Helsingin teknillisen korkeakoulun yhdyskuntasuunnittelun emeritusprofessori Pekka V. Virtanen*)
- Siirtolapuutarhan maa-alueen omistaa yleensä kaupunki/kunta, joskus myös yksityinen maanomistaja, joka vuokraa maa-alueen siirtolapuutarhatoimintaan. Pienemmissä siirtolapuutarhoissa palstat voivat olla vuokrasuhteessa suoraan kaupunkiin. Suuremmissa siirtolapuutarhoissa kaupungin vuokralaisena on siirtolapuutarhayhdistys, joka vuokraa palstat edelleen yksittäisille viljelijöille.
- Siirtolapuutarhat sijaitsevat asemakaavoitetuilla alueilla, joten erilaiset asemakaavamääräykset voivat vaikuttaa palstojen käyttöön ja rakentamiseen. Siirtolapuutarhoja pidetään myös kulttuurihistoriallisesti merkittävänä viheralueina, ja joillekin niistä on laadittu erityinen suojelukaava, joka voi hyvin tarkkaan säädellä rakentamista.
- Alueita hallinnoivat siirtolapuutarhayhdistykset, ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Ostaessaan siirtolapuutarhasta mökin, uudesta palstalaisesta tulee yleensä automaattisesti myös yhdistyksen jäsen. Ts. siirtolapuutarhayhdistys = sen jäsenet.
- Siirtolapuutarhayhdistyksen tehtävänä on huolehtia alueiden hallinnoinnista ja hoidosta. Tähän kuuluu alueen yleisten alueiden, palvelujen ja rakennusten hoitoa, tämän vaatima taloudenpito yms. Toimintansa rahoittamiseksi yhdistykset keräävät jäseniltään maksuja, joiden määrä ja rakenne vaihtelee

eri alueilla. Tyypillisesti jäseniltä kerätään maavuokra, sähkö- ja vesimaksu yms., jotka tilitetään kaupungin viranomaisille. Jäsenmaksulla katetaan alueenhoidon muita kuluja.

- Siirtolapuutarhalaisuuteen kuuluu yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen: toimintatavoista ja säännöistä päätetään yhdessä. Yhdessä järjestetään toimintaa, jolla aluetta hoidetaan ja hankitaan varoja alueen ylläpitoon ja kehittämiseen. Talkoilla järjestetään myös juhlia, myyjäisiä ja muuta toimintaa omaksi ja naapuruston iloksi. Palstat ovat pieniä ja elämä kylämäistä.
- Siirtolapuutarhojen palstojen hankintaa, niillä rakentamista ja niiden käyttöä ja hoitoa ohjataan monella tavalla. Asemakaavamääräysten lisäksi alueen ja palstojen vuokrasopimukset, kaupungin ja yhdistyksen rakentamis- ja muut ohjeet, yhdistyksen säännöt ja järjestyssäännöt vaikuttavat kaikki palstalaisen elämään. Yhdistys ja kaupunki valvovat ohjeiden noudattamista. Määräyksistä ja ohjeista saa useimmiten tietoa yhdistysten kotisivuilta.
- Siirtolapuutarhojen perusajatus on viljely. Jokainen päättää itse, mitä viljelee, mutta määräyksissä voidaan vaatia palstalta esimerkiksi hedelmäpuita ja kieltää luonnonpuut. Kasvava kiinnostus lähiruokaan näkyy myös siirtolapuutarhoissa, ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti korostetaan esimerkiksi kompostointia ja torjunta-aineiden välttämistä.

Mikä mökkikaupassa vaihtaa omistajaa ja kuka voi ostaa

- Siirtolapuutarhan mökin kaupassa omistajaa vaihtavat palstan vuokraoikeus, mökki, palstan muut rakennelmat, kasvit sekä mahdollinen irtaimisto.
- Siirtolapuutarhojen mökkikauppa on vapaata: hinta määräytyy myyjän ja ostajan keskinäisellä sopimuksella. Siirtolapuutarhayhdistykset eivät puutu kauppoihin eivätkä ne pidä esimerkiksi jonotuslistoja palstalaisiksi haluavista.
- Kaupanteossa saattaa olla asioita, jotka on erikseen otettava huomioon. Ne kannattaa tarkistaa siltä siirtolapuutarhayhdistykseltä (esim. yhdistyksen nettisivulta), jonka alueella myytävä mökkipalsta sijaitsee.
- Huomioon otettavia asioita ovat muun muassa:
 - Ostaja saa vuokraoikeuden palstaan. Vuokraoikeus edellyttää lähes poikkeuksetta, että ostaja liittyy aluetta hallinnoivan siirtola- tai ryhmäpuutarhayhdistyksen jäseneksi. Vuokraoikeuden siirtoon liittyvä menettely ja vaadittavat asiakirjat vaihtelevat.
 - Vaadittavat asiakirjat. Niihin saattaa kuulua esimerkiksi kotipaikkatodistus. Palstan vuokraoikeuden saaminen edellyttää yleensä, että mökin ostaja asuu siinä kunnassa, jossa siirtolapuutarha sijaitsee.
- Siirtolapuutarhamökkejä ei voi hankkia vuokraamalla eikä mökkiä voi vuokrata edelleen – alueiden maanvuokrasopimukset kieltävät sen.

Mitä ostajalle on kerrottava

- Ostajan tulee maksaa varainsiirtovero, joka on 4 % mökin arvosta.
- Kauppakirjassa on eriteltävä vähintään mökin, palstan ja muun (vuokraoikeus, mökki, irtaimisto, kasvilisuus, muut rakennelmat jne.) arvo.

- Palstan kuntoon, rakennelmiin tai yhdistyksen perimiin maksuihin saattaa liittyä rasitteita, mitkä on hyvä selvittää ennen kaupantekoa. Osalla yhdistyksiä on käytössä kaupantekoa helpottava rasitetodistus.
- Jokaisella yhdistyksellä on omat sääntönsä, järjestyssääntönsä ja ohjeistuksensa. Nämä tulee esitellä mahdolliselle ostajalle.
- Rakentamisessa sekä palsta käytössä ja hoidossa on aina noudatettava kaupungin asemakaava- ja muita määräyksiä sekä yhdistyksen rakentamisen ohjeita, sääntöjä ja tyyppipiirustuksia.
- Kaikki rakentaminen (myös vähäisemmät kohteet) vaatii kaupungin ja/tai yhdistyksen lupaa.
- Kunta ja yhdistys valvovat palstojen käyttöä, rakentamista ja hoitoa palstakatselmuksin ja voivat velvoittaa mökin omistajaa esimerkiksi huolehtimaan puutarhan ja rakennusten kunnosta tai jopa purkamaan määräysten vastaiset rakenteet.
- Ostajalle aiheutuvia kustannuksia ovat oston yhteydessä yleensä yhdistykseen liittymismaksu sekä jatkossa muun muassa yhdistyksen jäsenmaksu, kiinteistövero sekä alueen hoito- ja huoltomaksut. Viimeksi mainittuja kuluja voivat olla muun muassa alueen sähköjen perusmaksu, vesi, jätehuolto, yhteisten alueiden ja rakennusten kunnossapito jne.
- Mökin omistaja maksaa sähkön käytöstään joko yhdistykselle kulutuksen mukaan tai omalla sähkösovimuksella.
- Yleensä yhdistyksen tai kaupungin vastuulla oleva vesijohtoverkko päättyy palstan rajalle ja sähköverkko esim. mökin ulkopuolella olevaan sulakekoteloon. Siitä eteenpäin kaikki vedot ja laitteet ovat palstalaisen vastuulla.
- Jos palstalla on lokakaivo, niin sen tyhjentämisen kustannukset ovat mökkiläisen vastuulla.

Tarvittavat tiedot saat myyjältä, ao. yhdistyksen nettisivuilta tai pyytämällä yhdistyksestä.

Kaupan jälkeen

- Uusi omistaja maksaa varainsiirtoveron ja myyjä mahdollisen luovutusvoittoveron.
- Vuokrasopimuksen siirtäminen uudelle omistajalle tulee hoitaa mahdollisimman pian joko aluetta hallinnoivan yhdistyksen tai ko. kunnan kanssa - silloin kun kunta hallinnoi palstojen vuokrasopimuksia.
 - Jos vuokrasopimus tehdään yhdistyksen kanssa: Uuden omistajan tulee ottaa välittömästi yhteyttä siirtolapuutarhayhdistyksen vuokrasopimuksista vastaavaan tai jäsenrekisteriä hoitavaan henkilöön saadakseen häneltä ohjeet vuokrasopimuksen siirrossa tarvittavista asiakirjoista ja sovelletuista menettelyistä.
- Monet siirtolapuutarhayhdistykset järjestävät vuosittain infotilaisuuksia alueen uusille viljelijöille. Ko. tilaisuuksiin kannattaa osallistua, koska niissä jaetaan runsaasti käytännön tietoa uusille mökkiläisille.

